

4. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР : станом на 13 берез. 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-vr#Text> (дата звернення: 05.11.2021).
5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV : станом на 2 груд. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> (дата звернення: 05.11.2021).
6. Справа «Меріт проти України» (заява N 66561/01) : Справа Європ. суду з прав людини від 30.03.2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_110#Text (дата звернення: 05.11.2021).
7. Справа «Беньямінсон проти України» (Заява № 31585/02) : Рішення Європ. суду з прав людини від 26.07.2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_283#Text (дата звернення: 05.11.2021).
8. Справа «Вергельський проти України» (Заява N 19312/06) : Рішення Європ. суду з прав людини від 12.03.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_460#Text (дата звернення: 05.11.2021).
9. Справа «Федько проти України» (Заява N 17277/03) : Рішення Європ. суду з прав людини від 12.06.2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_600#Text (дата звернення: 05.11.2021).
10. Лапкін А. В. Деякі проблеми забезпечення судом розумних строків судового розгляду у кримінальному провадженні. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 листоп. 2018 р.). 2018. С. 145–147.
11. Kushnierov V. Category «easonable term» in the criminal process of Ukraine. Entrepreneurship, Economy and Law. 2020. № 10. С. 269. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.10.46> (дата звернення: 05.11.2021).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Гуртієва Л. М.

МАЛАХАТЬКО ДІАНА КОСТЯНТИНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВСЕСВІТНЬОЇ ПАНДЕМІЇ

У більшості країн найвищою соціальною цінністю визнаються права та свободи людини. Політичні діячі нескінченно говорять нам про принцип верховенства права. У 1953 році була ратифікована Європейська конвенція з прав людини. А в 1959 навіть створений Європейський суд з прав людини. Проте на сьогоднішній день, досить гостро постає питання про дотримання прав людини, зокрема права на життя. На разі заборонено перетинати кордон без наявності COVID-сертифікат,

що підтверджує вакцинацію від COVID-19 однією чи кількома дозами вакцин, включених Всесвітньою організацією охорони здоров'я до переліку дозволених для використання в надзвичайних ситуаціях. Також відбувається примусова вакцинація працівників закладів освіти, медиків, водіїв та ін.

Для того щоб досить точно та всебічно дослідити дане питання, варто звернутись до таких міжнародно-правових актів: Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини і біомедицину 1997 р. (відома під назвою Конвенція Ов'єдо), Додатковий протокол до Конвенції про права людини та біомедицину щодо трансплантації органів і тканин людини 2002 р., Додатковий протокол до Конвенції про права людини і біомедицину в галузі біомедичних досліджень 2005 р., Додатковий протокол до Конвенції про права людини і біомедицину, що стосується генетичного тестування в медичних цілях 2008 р., Загальна декларація про геном людини та права людини 1997 р., Загальна декларація про біоетику і права людини 2005 р., Хартія основних прав Європейського союзу 2000 р. та низка директив, рекомендацій і положень ЄС.

Першим і одним з головних принципів є те, що будь-яке втручання у сферу здоров'я може здійснюватися тільки після добровільної та свідомої згоди на це особи. (ст. 5 Конвенції Ов'єдо)[3]. Така умова медичного втручання взяла свій початок ще від Нюрберзького кодексу 1947 року. Під даним принципом слід розуміти те, що людина повинна самостійно приймати рішення, без будь-якого тиску на неї шляхом сили, обману, маніпуляцій та інших прихованих форм примусу.

Ще одним, не менш важливим принципом є інформованість особи. Якщо звернутись до ч. 1-2 ст. 13 Додаткового протоколу у галузі біомедичних досліджень щодо питання надання інформації та отримання згоди учасників досліджень, то варто зазначити, що особам повинна надаватись адекватна інформація у зрозумілій формі. Зокрема повинна бути надана інформація яка стосується питання ризиків та будь-яких труднощів [1].

Загальна декларація про біоетику і права людини поєднує два вищезазначені принципи, та проголошує в статті 6, що лише за попередньою, вільною та інформованою згодою особи, над нею може проводитись будь-яке медичне втручання в профілактичних, діагностичних або ж терапевтичних цілях. Також досить цікава позиція висвітлена в ч.3 ст. 6 зазначеної декларації, а саме: «У відповідних випадках при проведенні дослідження над групою осіб або громадою можуть укладатися додаткові угоди з юридичними представниками цієї групи або громади. Ні при яких обставинах інформована згода окремої особи не має підмінятися колективною угодою чи згодою керівника громади

або іншого представника влади». Саме з цієї норми можна дійти висновку, що особа яка робить вакцинацію, повинна самостійно прийняти рішення, а не під тиском інших суб'єктів.

Кожна людина повинна усвідомлювати прийняте рішення стосовно будь-якого медичного втручання, і це, безперечно, є істотною умовою. Проте варто приділити увагу особам, які за станом свого психологічного розвитку, станом здоров'я або інших чинників неспроможні самостійно надати згоду. Стосовно цього у Конвенції Ов'єдо зазначено, що втручання стосовно особи, яка є недієздатною давати згоду, може здійснюватися тільки за умови, що воно матиме безпосередню користь для такої особи.

Також необхідно звернути увагу на Резолюцію Парламентської Асамблеї Ради Європи № 2361 2021 року «Вакцини проти Covid-19: етичні, юридичні та практичні міркування», де було вказано наступне:

- п. 7.3.1 забезпечити, щоб громадяни були поінформовані про те, що вакцинація не є обов'язковою і що ніхто не зазнає політичного, соціального чи іншого тиску на вакцинацію, якщо вони цього не хочуть;

- п. 7.3.2 забезпечити, щоб ніхто не піддавався дискримінації у зв'язку з тим, що він/вона не був вакцинований, через можливі ризики для здоров'я або не бажає вакцинуватися [4].

Підсумовуючи все вищесказане, можна дійти висновку, що на сьогодні не цілком дотримуються прав людини. Адже за прийняте рішення про відмову стосовно вакцини, особа підлягає дискримінації. А саме: обмеження права на свободу пересування, обмеження права на освіту та ін. Навіть у надзвичайній ситуації людина повинна мати право на життя, саме тому будь-які біомедичні втручання можуть здійснюватися виключно за умови дотримання правових положень, адже саме це є гарантом захисту людини.

Список використаних джерел

1. Додатковий протокол до Конвенції про права людини та біомедицину, що стосується біомедичних досліджень. URL: <https://rm.coe.int/168008371a> (дата звернення: 25.01.2005).
2. Конвенція про права людини та біомедицину. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/164> (дата звернення: 04.04.1997).
3. ПАРЕ: в демократичному суспільстві імунізація має бути доступною, але не примусовою. URL: <https://pon.org.ua/novyny/9005-parye-v-demokratychnomu-suspilstvi-imunizacia-maie-buty-dostupnou-ale-ne-prymusovou.html> (дата звернення: 30.09.2021).

Науковий керівник: асистент кафедри Владишевська В. В.